

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Școala Părintelui Ieronim

De aproape trei ani de zile, la mănăstirea H.-Bodrog s'a deschis o școală de sculptură artistică, fără ca opinia publică să ia act, după cuviință și după merit, de existența ei.

Școala este condusă de starețul mănăstirii, P. Cuv. Sa Protosinghelul Ieronim Balintoni, — un om prea modest și prea artist, ca să-l ispitească gândul de a-și face reclamă în jurul muncii sale, demnă de toată admirația. A muncit tăcut fără încetare și a lăsat ca opera să vorbească despre vrednicia lui, nu omul.

Înainte de a veni la Arad, starețul Ieronim a făcut tâmpla bisericii ort. române din Ierusalim. Se vorbește despre ea ca despre o operă de artă.

După ce a venit la Arad, cu cei câțiva ucenici, călugări, în atelierul dela mănăstirea H.-Bodrog a făcut tâmpla bisericii din Arad-Grădiște și cea a bisericii mănăstirii. Sunt două capodopere, fără asemănare. Tâmpla dela Grădiște merită și poate să fie văzută și admirată de orice arădan sau călător din provincie. E expresia unei munci migăloase, fine, artistice, cum nu s'a mai văzut pe la noi. Toată sculptură, toată dandelă, toată artă.

Tâmpla mănăstirii, n'am văzut-o, dar spun ceice au văzut-o că e și mai frumoasă; constituie recordul producției artistice a Părintelui Ieronim. Elogiile celor ce au văzut-o sunt toate la superlativ.

Suntem curioși să aflăm cine și cum lucrează iconostasul monumentalei Catedrale din Timișoara. Ne îndoim însă că s'ar afla un mai mare artist, decât starețul Balintoni, al cărui operă întrunește două mari condiții, care suntem siguri că nu au și nu pot avea concurenți: finețea artistică și totodată ieftinătatea.

Părintele Ieronim este un neîntrecut artist în sculptură. Opera sa îți vorbește dela început despre „darul“ cu care a înzestrat Dumnezeu „omul“. Nu trebuie numai să înveți; trebuie să te naști și să fii binecuvântat cu un astfel de har, ca să produci astfel de opere.

Al doilea merit exclusiv al școlii de sculptură bisericească dela Bodrog este ieftinătatea lucrărilor. De regulă operile de artă, mai ales cele de sculptură, sunt scumpe. Cele ale Părintelui Ieronim sunt ieftine, incomparabil mai ieftine decât alte lucrări asemănătoare și inferioare. Cine nu se miră, dacă află că tâmpla capodoperă a bisericii din Grădiște a costat 150.000 lei, când valoarea ei reală este neasemanat mai mare.

Oricine a văzut produsele artistice ale școlii dela Bodrog, a rămas încântat de frumusețea și valoarea lor. D-na Maria Mareșal Antonescu, după ce a admirat iconostasul din Grădiște, în vizita pe care a făcut-o înainte de Crăciun la Arad, plăcut impresionată a cerut ofertă dela Bodrog pentru lucrarea unui iconostas pe care d-l Mareșal Antonescu îl dăruiește unei biserici, ni se pare din București.

Sunt merite cari se cer recunoscute și oameni a căror muncă se cere valorificată. E cazul Părintelui stareț I. Balintoni și a maestrilor și vrednicilor săi ucenici, cu care se cinstește nu numai Episcopia, ci Biserica noastră întreagă.

Am scris aceste rânduri despre ei nu pentru elogiu pe care-l merită fără discuție, ci pentru informație, căci e păcat ca astfel de așezăminte și astfel de oameni, cu vrednicii atât de alese, necesare și vădite, să se țină sub tăcere.

Stropi din cascada vieții...

Numai dragostea și moartea pot sta față în față, pentru că numai ele sunt dincolo de viață... Ele, însă, nu sunt nici identități, nici opoziții; — nici ale vieții, nici ale lor...

Dragostea este cea mai mare minune a lui Dumnezeu, pusă în inimile oamenilor, ca astfel să se simtă ei mai bine și să fie ei mai liniștiți la sânul naturii.

Natura este forma vieții și fondul lumii.

Ce-i viața și ce-i moartea, numai prin trăire putem arăta. Pentru aceasta nu există decât mijloace vii.

Moartea! Iată un lucru pe care Dumnezeu l-a făcut numai din cauza omului.

Moartea e ceea ce trăim numai prin noi; Viața e ceea ce trăim numai prin Dumnezeu.

Prin om, lumea ajunge la Dumnezeu; prin Dumnezeu, omul ajunge la lume. Dumnezeu ajunge singur și la om și la lume.

Uneori moartea stă în gustul pentru viață; iar viața, în gustul pentru moarte...

Sentimentul care ia forma unei idei și ideea care ia puterea unui sentiment, devin una cu ființa care le poartă.

Conștiința aude mai bine un gând decât o vorbă...

Conștiința e prima școală, dar în ea se face ultimul examen.

Omul e punctul în care viața și lumea se pierd una în alta.

Omul se pierde numai în lume; viața numai în om.

Uneori, murind, poți fi mai viu decât trăind. Aflarea acestui moment se chiamă înțelepciune și luarea acestei hotărâri se chiamă eroism. Jertfa le conține pe amândouă.

Situația ne o poate schimba oricine; soarta, — numai noi; iar destinul, — nimeni.

Fericirea e paralela lumii...

Ciudat: inima, deși e din materia lumii, are natura vieții.

Muzica este un excedent istoric al morții; melancolia este un deficit mistic al vieții.

Religia a descoperit suferința; istoria a descoperit nefericirea.

Ce-i istoria? o mutare a materiei, sau o fixare a spiritului?...

Misti ismul: sensibilitate fixată spre transcendență.

Cultura e o revoluție a vieții, nu o evoluție a lumii.

Realitatea este modul în care s'a eternizat absolutul și s'a înfinit eternitatea.

Moartea e viață temporalizată; suferința e timp vitalizat.

Gh. Moțiu

Mărgăritare.

Pietrarul chinez

Un pietrar chinez, nemulțumit cu soarta, sfărma plictisit piatra, pe când împăratul trecea cu alaiul pe drumul de țară. Domnitorul se odihnea într'un cort de aur, așezat pe spinarea unui elefant uriaș și era însoțit de alaiul ministrilor, ostașilor și curtenilor. Coroana lui strălucea de pietre scumpe. Pietrarul dete uimit din cap și-și zise: De-aș fi eu împărat!

În clipa aceea el se făcu împărat. Acum el ședea în cortul de aur, era stăpânul milioanei de supuși, și la semnul lui se plecau până la pământ ministrii și generalii. Însă soarele era mai tare decât el. Îl săgeta cu razele lui calde, încât împăratul înzadar își ștergea fruntea. Aceasta îl supără, încât zise: Vreau să fiu soare!

În clipa aceea el se făcu soare. Acum se mișca maestos pe bolta cerului și dogorea așa de tare încât oamenii și animalele de pe pământ abia mai puteau răsufla, iar iarba se usca și pământul se crăpa. Tare se mândrea de aceasta soarele. Deodată însă un nor negru și greoiu se puse în fața lui. Înzadar dogorea acum soarele, că razele lui nu puteau străbate prin desimea norului. Se înfurie acum și zise: Vreau să fiu nor!

Se făcu nor. Mânios începu acum să verse ploaia pe pământ, încât pârăele și râurile ieșiră din alvia lor, puhoiul apelor luă casele, înneacă oamenii, și numai o stâncă rămasă nemișcată și nepăsătoare la locul ei. Ieșit din fire norul strigă: Ce-i asta? O stâncă îndrăznește să se măsoare cu mine? Vreau să fiu stâncă!

Se făcu stâncă. Acum era fericit. Stâncă stătea pe loc, mândră, nu-i păsa nici de arșița soarelui nici de ruperea de nori. Dar deodată veni un om și începu s'o sfărme cu târnăcopul. Ce-i asta? strigă stâncă. Acest sfărământ e mai puternic decât mine? Vreau să fiu sfărământ de piatră!

În clipa aceea se făcu iar sfărământ de piatră. Și de atunci fu mulțumit cu soarta.

Despre ce să predicăm ?

În **Dumineca Fariseului și Vameșului** în 25 Ianuarie 1942, să vorbim despre **mândrie și smerenie**.

Doi oameni au intrat în biserică să se roage; unul mulțumia și se mândrea, celalalt se smerea, își frângea inima și se ruga: Dumnezeu, milostiv fii mie păcătosului (Lc. 18, 10-14).

Pilda aceasta, a fariseului și vameșului, ne vorbește despre vițiul mândriei și despre virtutea smereniei.

Omul mândru, spune înțeleptul Solomon, este urâciunea lui Dumnezeu (Pilde 16, 5). E tocmai contrarul dela ceea ce ar vrea să fie: e urât, (oricât de frumos ar fi), e antisocial, e gol, e ridicol, egoist și orb. Omul acesta e primejdios din cale afară, chiar dacă ar fi de altfel foarte cuminte. E primejdios pentru că vede numai patele, greșelile mărunte ale aproapelui și nu-și vede bârna din ochiul său (Mt. 7, 1-5); e primejdios pentru că oricine îl poate înșela și-i poate specula slăbiciunile; numai puțin lăudat (periat), devine orb în fața dreptății și surd în fața adevărului; e primejdios pentru că trăește în minciună.

Mândria cu numeroasele ei fețe și numiri: vanitatea, orgoliul, trufia, fala, este începutul și izvorul celor dintâi și mai mari păcate. Ea a prilejuit căderea îngerilor și a oamenilor din darul lui Dumnezeu (căci voiau să fie ca niște dumnezei: Fac. 3, 5), ea ne depărtează de Dumnezeu, ea ne izolează de oameni și de durerile lor, ea ne coboară din rândul oamenilor în rândul demonilor și din raiu în iad. Mândria este fățarnicie, fariseism. Față de fariseism Mântuitorul Hristos s'a purtat cu cea mai necruțătoare asprime. **A suferit** totul: osteneală, batjocuri, bătăi, chinuri, setea și crucea, ca un miel blând și nevinovat; a **iertat** pe Petru care se lepădase de El, pe femeia desfrânată și pe tâlharul de pe cruce; a **iubit** pe toți păcătoșii căci pentru mântuirea lor s'a întrupat, — numai pe farisei **nu** i-a suferit. Dimpotrivă: i-a muștrat cu toată asprimea și i-a biciuit cu toată puterea. El era adevărul și ei întrupau minciuna, și față de minciună El a fost luptător până la sânge (In. 2, 15). Fariseilor le adresează Mântuitorul muștrările cele mai usturătoare: „Vai vouă“, „morminte vărute“ și „povățuitori orbi“, „nebuni“, „șerpi“ și „pui de vipere“ (vezi Matei 22-23), iar ucenicilor și urmașilor Săi le atrage atenția: „Luați aminte și **feriți-vă de aluătul fariseilor** (Mt. 16, 6), adică de fățarnicie, de viclenia purtării și de veninul învățaturii lor.

Nu se împacă viața creștină cu mândria, cum nu se împacă lumina cu întunerecul.

— „Dacă aprinzi toate virtuțile în tine ca

lumânările mari, vei săvârși un bine; însă dacă în acest timp vei păstra și iubirea de mărire, aceasta va stinge toate lumânările aprinse, ca și un vânt puternic. Se poate ca tu să aprinzi din nou lumânările, dar te asigur că vântul le va stinge din nou. De aceea oprește mai întâi vântul“ (N. Velimirovici).

Vântul trufiei răstoarnă, întunecă și stinge toate virtuțile.

Smerenia este calea și scara desăvârșirii morale. Iisus Hristos ne-a lăsat cel mai frumos chip al smereniei. El fiind „strălucirea măririi și icoana ființei lui Dumnezeu“ (Evrei 1, 3), s'a smerit făcându-se om și ascultător până la moarte și încă moarte de cruce (Filip. 2, 8). El predică smerenia prin pilda vieții sale de slujitor; El spală picioarele ucenicilor și-i îndeamnă să nu caute scaunele cele dintâi din sinagoge și dela ospete; El spune tuturor: „Învățați-vă dela mine, că **sunt blând și smerit** cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre“ (Mt. 11, 29), — și ne-a dat în copii cea mai frumoasă pildă omenească de smerenie (Mt. 18, 4).

Smerenia este semnul sincerității, și dovada cunoașterii de sine. Vrei să cunoști un creștin dacă e sincer sau nu? Il privești în față, îl urmărești cum se roagă; și dacă i se oglindește pe obraz evlavia și vezi că se roagă „cu inima înfrântă și smerită“, ti poți da certificat bun; dacă nu, cu îndoială. — Vrei să cunoști care-ți este adevăratul prieten? Il vei afla în rândul oamenilor smeriți. Sf. Grigorie cel Mare spunea: „Prieten îmi este cel ce mi arată greșalele și dușman acela care mă laudă“. Sinceritatea și smerenia sunt cele mai bune surori, așa după cum sunt cele mai frumoase podoabe ale sufletului creștin.

Mândria este cel dintâi păcat (Is. Sirah 10, 15) și începutul osândei, smerenia e cea dintâi virtute și începutul mântuirii. Mândria e fructul iubirii de sine, smerenia e rodul cunoașterii de sine. Fericitul Augustin întrebat: care e cea dintâi virtute, a răspuns: smerenia. Și adoua: smerenia. Dar a treia: smerenia, a răspuns a treia oră fericitul.

Smerenia așează pe om „în pridvorul împărăției cerești“. Sf. Macarie spunea umilit: „Nu sunt vrednic să mă lumineze soarele. Acesta-i semnul de recunoaștere al creștinătății, adică smerenia“. Sf. Ioan Gură de Aur e lăudat în troparul zilei sale că ne-a învățat „înnălțimea gândului smerit“.

Așa e frumos, așa e bine, așa e creștinește: să fim smeriți și modești în toate. Se cuvine să fim smeriți, pentru că suntem păcătoși și muritori. Ce se va alege de frumusețea, de averea și de puterea noastră? Ce vom fi peste 50, 80 sau 100 de ani? Praf și pulbere. Cugetul păcatului și con-

știința morții ne duce la rugăciunea vameșului: Dumnezeu, milostiv fii mie păcătosului. Omul mândru e ca spicul gol. Cel ce se smerește se va înălța și cel ce se înalță se va smeri (Lc. 18, 14), căci „Dumnezeu celor trufași le stă împotriva, iar celor smeriți le dă har“ (I. Petru 5, 5).

Pe lângă vițiul mândriei și virtutea smereniei, parabola fariseului și vameșului ne mai vorbește despre un lucru foarte însemnat. Ea este o apărare a religiei, o chemare la biserică, la îngeunhere și rugăciune. Vameșul și fariseul smerenia și mândria, reprezintă un contrast, o contradicție — ca focul cu apa. Toți trăim în certe, în contradicții; toată viața, toată lumea și toate învățăturile sunt pline de certe, de contradicții, de contraste și de conflicte: sufletul și trupul, lumina și întunecul, viața și moartea, virtutea și vițiul, binele și răul, spiritul și materia, pacea și războiul, libertatea și robia, adevărul și minciuna, îngerul și diavolul, bucuria și durerea, iubirea și ura, etc. În fiecare din noi este un vameș și un fariseu, o luptă între contraste, între vițiul mândriei și virtutea smereniei, ș. a. m. d. Ele sunt în noi, dar sunt și în societate și între popoare.

Cine împacă contrastele? Dumnezeu, căci El este Unul și Tatăl nostru care dă harul și spală păcatul. Cine înlătură contradicțiile? Religia, căci ea ne pune în legătură de iubire sfântă și nemuritoare cu Dumnezeu. Cine dă sufletelor noastre pacea unirii cu Dumnezeu? Biserica prin darurile, slujbele, învățăturile, sărbătorile și tainele ei sfinte.

Astăzi se deschid „ușile pocăinței“. De astăzi în zece săptămâni sunt Paștile. Ce va fi până atunci, știe Dumnezeu. Noi trebuie însă să știm că în acest timp Biserica ne face cele mai stăruitoare și călduroase chemări la pocăință, la pace, bunătate și iubire. Ascultați-le cu dragoste și veniți aci, în casa Domnului și în fața altarului, tot mai mulți creștini închinători, tot mai buni frați unii cu alții și tot mai mulți pe buze, în minte și în inimă cu rugăciunea vameșului, care e rugăciunea tuturor vremurilor și a tuturor oamenilor:

Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosului.

*

La Sfinții Vasile, Grigorie și Ioan, în 30 Ianuarie 1942, să vorbim despre **cultura creștină**.

În pomenirea și sărbătorirea sfinților Trei Ierarhi se împlinește porunca sf. ap. Pavel: „Aduceți-vă aminte de mai-marii nostri, care v'au grăit cuvântul lui Dumnezeu, la al căror săvârșire a vieții privind, să le urmați credința“ (Evrei 13, 7).

Sfinții Vasile cel Mare, Grigorie cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan Gură de Aur au fost trei figuri alese dintre sfinții părinți și marii dascăli

ai Bisericii. Ei strălucesc în istoria creștinismului ca trei luceferi: Sf. Vasile prin evlavie adâncă, Sf. Grigorie prin știință înaltă și Sf. Ioan prin darul vorbirii. Toți trei au fost oameni virtuoși, mari învățați, scriitori de cărți și luptători pentru credința și cultura creștină. Și nu numai atât: ei reprezintă treapta cea mai înaltă a culturii creștine, veacul de aur al Bisericii.

Ce este *cultura*?

După înțelesul dintru început al cuvântului, „cultura“ înseamnă lucrare, cultivare, îngrijire, creștere, împodobire, înnobilare. Cuvântul *cult* (cultus) înseamnă adorare, închinare adusă lui Dumnezeu (cultul dumnezeiesc). Lucrarea pământului, în așa fel ca să dea roade *bune*, era și este cultură; cultivarea semințelor de plante și pomi era și este cultură; îngrijirea de semințe *bune*, nobilarea soiurilor de pomi și creșterea animalelor de rasă *bună* era și este cultură. Tot cultură era și este nobilarea inimii și dezvoltarea minții, cultivarea sentimentelor și a cugetărilor religioase, adorarea lui Dumnezeu.

Așa dar prin cultură înțelegem *lucrarea de cultivare a însușirilor bune*; înțelegem *infrumusețarea, îmbunătățirea, creșterea, nobilarea naturii*. Dacă ne gândim numai la om, atunci prin cultură înțelegem *îmbunătățirea și desăvârșirea* lui; înțelegem dezvoltarea însușirilor și folosirea puterilor bune care zac în el din fire, cu scopul de a-și ușura traiul și a-și înfrumuseța și fericii viața.

Cultura se naște din religie, din cultul dumnezeiesc. Și mai mult: se naște și moare deodată cu religia. Religia dă putere și trăinicie culturii. Până de curând *cultura a fost una cu religia*. Prosperitatea culturală e una cu prosperitatea religioasă. Îmbunătățirea și înfrumusețarea morală a omului a fost totdeauna o preocupare religioasă.

Sfânta Scriptură nu ne vorbește despre „cultură“, dar ne vorbește aproape la tot pasul despre îmbunătățirea și desăvârșirea omului. Mântuitorul Hristos numește pe creștini „lumina lumii“ (Mt. 5, 14—16) și-i îndeamnă să fie desăvârșiți ca Dumnezeu (Mt. 5, 48). După Evanghelie, vrednicia omului se cunoaște după fapte, ca pomul după roade. „*Omul bun din vistieria cea bună a inimii sale scoate cele bune și omul cel rău din vistieria cea rea a inimii sale scoate cele rele*“ (Lc. 6, 44—45). *Cultura este arătarea în afară a comorilor bune care se află în vistieria inimii, este rodul darurilor Duhului Sfânt* (I. Cor. 12).

Creștinismul este religia culturii nemuritoare, al celei mai înalte și alese culturi din lume. Ea se zămislește din faptul că omul se poate desăvârși (e perfectibil), precum și din necesitatea de a primi un răspuns la marile întrebări care ne chină și la dorurile care frământă inima noastră avân-

tată mereu *spre mai bine*. Temeiurile culturii creștine au fost puse de sfinții apostoli și de părinții bisericii, având piatra unghiulară pe Hristos Mântuitorul (Ef. 2, 20). Dela ei avem Sf. Scriptură (cartea cea mai răspândită de pe fața pământului), și Sfintele Liturghii, avem cărțile de rugăciuni, de cântări, învățături și slujbe sfinte, — cărțile scrise pentru luminarea minții și îmbunătățirea vieții. Creștinii au cele mai mari bunuri culturale: artele, literele, științele, școlile, spitalele, tipografiile, etc., cu care a început și s'a dezvoltat cultura neîntrecută a lumii de azi. Nu e mirare că popoarele creștine sunt astăzi cele mai culte și mai înaintate în toate privințele, deoarece creștinismul este religia desăvârșirii, *a luptei neconținute pentru îmbunătățirea omului și pentru cucerirea raiului pierdut*. Toate popoarele creștine și-au început cultura prin Biserică și prin cărțile Sfintei Scripturi.

Prin creștinism avem tot ce avem *bun*. Toate creațiunile noastre mari, toate inspirațiile, începuturile și comorile de artă, de știință și de înțelepciune, sunt produsul culturii creștine.

Tot ce constituie rușinea veacurilor și a oamenilor e împotriva acestei culturi. Tot ce tinde să oprească progresul moral al omenirii: jafurile, crimele, viciile, averile egoiste, războaiele de cucerire, etc., toate sunt osândite de creștinism, ca tot atâtea piedeci în calea îmbunătățirii omului.

Din aceste puncte de privire, sfinții părinți sunt cei mai mari reprezentanți ai culturii creștine. Vasile cel Mare, Grigorie Teologul, Ioan Gură de Aur, Atanasie părintele Ortodoxiei, Ioan Damaschinul ș. a., sunt marii noștri dascăli prin scrierile lor nemuritoare și prin exemplele vieții lor îmbunătățite și sfinte. Ei sunt cele mai adevărate figuri culturale ale omenirii și cele mai desăvârșite exemplare de oameni învățați. Ei ne învață știința sfântă, virtutea sfântă, cartea sfântă, slujba sfântă și viața sfântă. Ei sunt cu adevărat învățătorii și luminile lumii. Dela ei învățăm adevărata cultură și adevărata purtare în viață.

Sf. ap. Petru scrie: „*De vorbește cineva, cuvintele lui să fie ca ale lui Dumnezeu; dacă slujește cineva, slujba lui să fie ca din puterea pe care o dă Dumnezeu, pentru ca întru toate să se mărească Dumnezeu prin Iisus Hristos*” (I, 4, 11; vezi și Col. 3, 17). Așa au fost sfinții părinți, marile figuri ale culturii creștine; așa suntem chemați să vorbim și să slujim și noi: ca făpturi întru cari se preamărește Dumnezeu.

Așa se adevărește cultura adevărată, cultura creștină.

Dă, Doamne, Bisericii tot păstori și credincioși de credința și cultura sfinților părinți, ca într'ânșii să se preamărească preasfântul și de mare cuviință numele Tău; al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

Cărți

Preot P. F. Alexandru: Originea omului după religie și știință. *Studiu apologetic.* Biblioteca Teologică. București. Ed. Cugăstarea, 204 pag. 80 lei.

Este omul o bestie, adică e descendent din maimuță, sau este o creație a lui Dumnezeu? Se pare că întrebarea aceasta nu și-o mai pune astăzi nimeni, deși pentru educația tinetului și în general pentru concepția ce și-o face fiecare om despre lume și viață are o însemnătate covârșitoare.

Teologia creștină susține, pe temeiul Sfintei Scripturi, că *omul este capodopera creațiunii*. Făcut de Dumnezeu, după chipul și asemănarea sa, el are menirea să fie stăpânul lumii și regele tuturor creaturilor. Problema originii lui este o problemă exclusiv religioasă. Pentru știință, originea omului a fost și rămâne o enigmă nedeslegată, sau în cazul cel mai bun o teorie sau ipoteză cu neputință de probat.

Este adevărat că științele naturale s'au ocupat serios cu subiectul acesta și, din asemănarea cu animalele și indeosebi cu unele specii de maimuțe, unii învățați au tras concluzia că omul nu este decât un animal mai evoluat, o maimuță care suferind legile transformismului, adică influența mediului și selecțiunea naturală, a devenit om (p. 61). În timp ce s'a respins creaționismul și fixitatea speciilor, s'au adus seri întregi de argumente în favorul transformismului. Numărăm: 1. argumentele anatomico-fiziologice (asemnările fizice dintre om și animal cu privire la oase, mușchi, reproducție, etc.), 2. argumentele organelor rudimentare (disparute în urma neîntrebuințării), 3. argumentele embriologice (toate viețuitoarele se dezvoltă după aceleași legi), 4. argumentele etnologice (popoarele necivilizate de astăzi ne indică starea omului primitiv) și 5. argumentele paleontologice (resturile de fosile ale animalelor intermediare dintre om și maimuță). Toate încercările acestor argumente de a susține originea simiană (animalică) a omului, nu au izbutit. Deosebirile dintre om și animal sunt mult mai mari și mai esențiale decât asemănările, iar dovezile embriologice, etnologice și paleontologice sunt slabe, nedovedite și combătute cu rezultate hotărâtoare de către savanți cu prestigiu neîntrecut, ca N. Paulescu, W. Schmidt, L. Viallet ș. a.

Deosebirile cele mai mari dintre om și animal sunt mai ales cele cu privire la suflet (asupra căruia știința nu poate da nicio explicație). Omul gândește, rezolvă probleme, vorbește, raționează, se mișcă liber, inventează, progresează, se perfecționează, are credințe religioase, sentimente morale și emoții estetice, ș. a. Animalul, pe lângă faptul că nu are nimic din toate acestea, trăiește numai din instinct; nu vorbește, nu progesează, nu inventează, nu are nic o filosofie, religie sau artă.

Originea omului și a sufletului, ca și toate origi-

nile, constituie o problemă metafizică, religioasă. Cu Dumnezeu se explică totul, fără Dumnezeu nu este și și nu se explică nimic.

Pe tema aceasta, Părintele P. F. Alexandru a făcut un studiu apologetic documentat, pe care îl recomandăm cu căldură tuturor cetitorilor cari doresc lămuriri serioase asupra originii enigmatice și asupra poziției privilegiate ce o are omul între lucrurile lumii și faptele lui Dumnezeu.

Calendarul Argeșului pe anul mântuirii dela Hristos 1942. Editura Sf. Episcopii a Argeșului.

Este o carte care îți dă o adevărată înțelegere a anului întreg înaintea ochilor. Bogat în tot felul de cronici și îndrumări creștinești și românești, împodobite cu clișee alese și foarte frumoase, mai ales cele ale sfinților și ale sărbătorilor dela paginile lunilor, *Calendarul Argeșului*, atât ca noutate în Episcopia istorică a Basarabilor, cât și ca realizare a P. S. S. Episcopului Lt. Emilban Antal și a colaboratorilor P. Sfinției Sale, este un model de carte pentru creștinul ortodox.

Informațiuni

■ **Imprumutul Reîntregirii**, deși a trecut peste 12 miliarde, totuși nu a atins cifra minimă pe care contează Ministerul Finanțelor.

D-l gen. N. Stoenescu ministrul Finanțelor, referindu-se la mersul subscrierilor, a făcut presei o expunere din care e bine să ne notăm următoarele propoziții adresate bogaților și bancherilor:

„Caracterul lent pe care acest împrumut îl are prin însăși construcția sa, — dat fiindcă Ministerul nu a voit în nici un fel să se atingă de lichidarea marilor instituții de credit, prin aceasta fiind să asigure mai departe desfășurarea cel puțin normală a actului de producție, — constituie o explicație a faptului că plafonul minimal nu a fost încă atins. Dar în afară de această caracteristică a împrumutului, sunt încă bogătași cari s-au mulțumit să subscrie numai cota minimală indicată de Ministerul Finanțelor ca un minimum pentru cei cu resurse foarte restrânse.

Rog pe toți acești posesori de averi să reflecteze, ce ar fi devenit idolul de aur, căruia se complac să se închine, dacă armatele victorioase nu ar fi răpit posibilitățile U. R. S. S. ului să năvălească spre apus.

Este deci mai mult decât necesar ca toți aceia cari dispun de posibilități de viață deosebit de mari, să-și revizuiască contribuția și să răspundă în altfel la Imprumutul Reîntregirii decât a făcut-o marea masă a contribuabililor cu mijloace mai reduse. În curând se vor da publicității subscrierile celor dela care majoritatea românească așteaptă un exemplu“.

■ † **Preotul Dimitrie Luțai**. Deodată cu ultimele rugăciuni ale Sfintelor Liturgii de Duminecă (11 Ian. a. c.) se desprindea de corp și se înălța la ceruri sufletul preotului Dimitrie Luțai, atunci,

când împlinea 65 ani de viață și 40 de muncă, în slujba bisericii, școlii și a poporului românesc.

Născut în Nădlac, fiu de modest funcționar, după ce termină aici școala primară, este înscris la Școala Normală din Arad, pe care o termină cu rezultat bun. Stă 2 ani învățător la Joia mare și Chisindia. Se înscrie apoi la Teologie, după absolvirea căreia este oprit în cancelaria consistorială, unde îi era rezervată copierea actelor către guvern, către autoritățile de stat și cele către mitropolie. Ales preot în Checheș, mai apoi în Fiscut, după 28 ani de preoție cere să i-se îngăduie strămutarea la Arad, ca mai ușor să-și poată îngriji sănătatea atacată de o boală, ce nu iartă. Mutat la Arad preotul D. Luțai, obișnuit cu lucrul, nu vrea odihnă. Cere și află loc de muncă la Consiliul Eparhial, unde 4 ani zi de zi este la datorie.

Din viața lui desprindem două calități deosebite: una în a *instrui și conduce cor*; a doua, îndeletnicirea *cu pictura*; a pictat icoane pe pânză pentru prapori și câteva icoane pe pereții bisericii din Fiscut.

Ca preot slujia la altar și ori unde cu multă pietate; știa să ușureze suferința și durerea în familia unde moartea despărția pe cei dragi, împărția sfaturi enoriașilor lui cu multă dragoste și pricepere. Podoaba lui era: *bunătatea, modestia și blândețea*; „răutate, viclesug, fățarnicie, pismă sau clevetire“ (I. Petru c. 2) la dânsul n'ai găsit.

La slujba de înmormântare, în Catedrală ca și la petrecerea pe calea veșniciei, au luat parte toți colegii dela Episcopie, preoții din oraș, profesorii dela Academia Teologică și corul studenților teologi. Cuvântul de despărțire a fost rostit de preotul T. Draia.

Dumnezeu să-l odihnească în pace. (D)

■ **Documente sufletești**. P. C. Sa Părintele I. Tomuția din Lupești ne trimite o scrisoare din cele peste o sută pe care le-a primit dela fiii săi duhovnicești de dincolo de Nistru, toate pline de patriotism și optimism creștin.

Autorul ei este caporalul Banc Gherasim dintr'un regiment de infanterie.

Reproducem din ea o parte, din lipsă de spațiu, deși ar merita să fie reprodușă în întregime atât ca document despre sănătatea sufletească a poporului nostru, cât și ca dovadă a legăturilor sufletești ce există între păstorul cel bun și poporeniile săi:

„Părinte, pre cum cei trei magi sau crai au pornit după steaună la răsărit și la peștera Visflemului s'au oprit, tot așa și noi aliații Germani, Italieni și noi Românii, trei națiuni am pornit înspre răsărit pentru reînvierea credinței și clădirea Bisericii care au fost cu desăvârșire, credința ruinată și Biserica dărămată până'n temelii de comunismul și bolșevismul care au dominat Rusia până'n prezent. În drumul

lor cei trei magi au avut greutate de îndurat până la ajungerea la peștera Vișlemului. Tot așa și noi aceste trei națiuni am avut și vom mai avea greutate de întâmpinat, până la ajungerea scopului final pentru care luptăm. Dar acum suntem în faptă și ca mâne vom fi în răsplată. Dumnezeu ne-a ajutat până în prezent, ca să se poată spune și scria în Istoria Alianților pagini destul de frumoase despre înfrângerea vrășmașului. Această înfrângere va fi reînvierea credinței creștine și clădirea alor sute de mii de Biserici dări mate de conducerea comunistă bolșevică. Având speranță în cel de sus, Tatăl cel ceresc îi rugăm ca să ne ajute în lupte și să ne conducă înspre biruință precum a condus pe David contra lui Goliat, precum au condus tuberele lui Constantin cel Mare și precum au condus Armatele Cruciade împotriva Turcilor: Războaie îndrăptate asupra păgânilor sau a popoarelor păgâne cari nu credeau în Dumnezeu, dar Dumnezeu le-a nimicit cu desăvârșire pentru necredința lor.

Tot așa rugăm pe creatorul nostru și Dumnezeu ca să ne ajute pentru a birui cât mai curând dusmanul nostru fără credință și fără Dumnezeu pentru a se termina greutatea celor de pe acasă și suferințele celor de aici. Iar Eroii căzuți în războiul acesta îi socotim ca Martiri. Adeca Martirii reclădirii Bisericii dărmate de conducerea comunistă, bolșevică. Știu că avem Eroii și la noi în comună: am Eroii și cari au luptat cot la cot cu mine, dar nu avem de cât să ne rugăm pentru ei, pentru iertarea sufletelor lor sufletește, sprijinind trupește familiile celor căzuți ca Eroii”.

■ **Despre calvarul bisericii în U. R. S. S.** Cunoscutul și harnicul ziarist arădan, Dr. Ion Pogana a publicat în „Timpul Transilvaniei” un interesant reportaj, din care reproducem declarațiile următoare, făcute de Pr. Vasile Ștrașevici din Tulcin:

— Soția mea este roitoareasă de mai mulți ani, mi se spovedește părintele, pentru că din 1936 mi s'a luat dreptul de a mai păstori. Am fost dus în lagărele de muncă pentru preoți și dansa trebuia să-și asigure existența, mi-ai ales că de prigoana cumplită n'au fost cruțate nici preotesele.

Din cauza aceasta a trebuit să se mute dintr'un loc în altul, ca să-și piardă urma și să poată începe o viață modestă, printr'o muncă grea.

A trăit — astfel — cu croitoria și m'a întreținut și pe mine, până astăzi, după ce ne am revăzut...

Imediat după revoluție, biserica și a pierdut privilegiile împreună cu subvenționarea de a stat.

Dar credincioșii au susținut mai departe bisericile lor. An de an în-ă reg mul cultelor s'a înăsprit.

Știind ca preoții nu pot admite politica anti-ivină a ideologiei comuniste, prigoana lor s'a îndreptat cu deosebita asprime mai ales contra preoților, punându ne tot mai multe restricțiuni la îndeplinirea misiunii noastre.

Comuniștii își dădeau bine seama că poporul stă neclintit în jurul bisericii — care condamnă regimul nefast instaurat de revoluție.

De teama răsvrătirii, însă, libertatea cultelor a fost restrânsă treptat în măsura cu care erau crescute noile generații în spiritul anticreștin și ateu.

Preoții, însă, sub diferite pretexte de ordin politic, erau ridicați și duși departe, în lagăre de muncă și închisori, dacă nu erau executați pe drum.

Prin anii 1934—1936 politica anticreștină a stăpânirii a luat o întorsătură foarte gravă.

Rând pe rând bisericile au fost închise și preoții puși pe fugă.

Până atunci tot mai puteam oficia câte o sfântă Liturgie, botez sau înmormântare. Dar din 1936 ne pân-dea moartea la fiecare pas.

Și ca să nu ne putem furișa nici măcar noaptea în biserici pentru rugăciune, sfintele lăcașuri au fost transformate în localuri de teatru, cinema și chiar grajduri, după cum ați putut constata aceasta în satele pe unde ați trecut.

Intr'adevăr, îi răspund afirmativ părintelui, am văzut bisericile transformate astfel. Noua pictură a bisericilor a fost impestrițată cu semnul secerii și ciocanului, pe lângă alte amenajeri făcute.

Noi, preoții, am fost ridicați peste noapte, ca tâlharii din temnițe și duși în lagărele de muncă, continuă să mi înșiruie părintele Vasile cumplita persecuție, prin care au trecut apostolii lui Hristos în Rusia.

La Pervomoisk am fost adunați peste 300 de preoți, în frunte cu episcopii noștri, și supuși celor mai umiltoare torturi.

Ne-am păstrat, însă, nealterată marea credință din sufletele noastre, știind că va veni ziua izbăvirii.

De acolo am fost duși în alte lagăre și apoi ni s'au fixat domiciliile forțate, în diferite orașele, spre a fi supravegheați îndeaproape de organele fioroasei terori comuniste.

M'am reintălnit apoi cu soția și ne-am asigurat o existență amară astfel cum v'am spus-o mai înainte.

L-am întrebat pe părintele Vasile, cum au fost păstrate icoanele sfinte și celelalte odore bisericesti, pe care le-am văzut reapărute în mai multe biserici.

Comuniștii, — îmi răspunde părintele, — au reînviat persecuțiile din timpul prigoanelor creștine de odinioară.

Ba poate că le-au depășit, pentru că spionajul lor a fost mult mai bine organizat și înzestrat cu tot felul de mijloace rapide pentru descoperirea celor care se rugau în taină.

Am ascuns icoanele și cățile sfinte prin catacombe și criptele tainice din cimitire. Le-am ascuns deosebită în pământ, în pivnițe și casele cele mai sărace, deși ne pân-dea moartea la orice pas. Am găsit, însă, atâția credincioși fanatici, care au înfruntat orice urgie barbară, păstrându-le ca pe ochii din cap.

Le-am purtat și noi cum am putut, organizându-ne în ascuns și menținând legătura dintre noi și credincioșii.

Mulți au căzut pe frontul acesta de lupte clandestine, chiar și numai pe-trucă au fost bănuți de complitat sau organizatori în taină a vieții noastre religioase.

Cei care am scăpat, atribuim acest privilegiu unor

minuni, mulțumind lui Dumnezeu că ne-a învrednicit să ajungem marea zi a izbăvirii.

Cât de credincios este acest popor, ați putut o conștăta în casele simple dela țară, unde au reapărut atâtea cruci și icoane sfinte, păstrate cum am arătat mai sus.

În cimitire, n'ați mai văzut cruci. Știu asta, pentru că sub comuniști morții erau îngropați ca animalele, fără nici o ceremonie sau cruce la căpătâiu.

Și dacă ați văzut cimitirile noastre ve. hi, chiar din satele cele mai sărace, ați putut constata ce cruci le îmbrădobeau înainte de blestemul căzut peste neamul nostru.

În cimitire și în catacombe, ca și în păduri, pivnițe și case, am continuat să ne rugăm lui Dumnezeu în timpul mării și lungei prigoane.

Ceva tainic ne îndemna mereu să nu ne lăsăm biruiți de asupritorii păgâni, pentru că viața lor este măsurată.

Timp de aproape un sfert de veac, am îndurat cu bărbăție aceste persecuții, devenite astăzi o legendă, în urma cruciadei întreprinse de armatele creștine din Europa, cărora le datorăm întreaga noastră recunoștință pentru dăsbobire.

Astăzi, refacem din temelii bisericile noastre, spre marea laudă a lui Dumnezeu, care ne-a învrednicit să trăim ziua mântuirii...

■ **Necrolog.** În 7 Ian. 1942 a trecut la cele veșnice, în vârsta de 65 ani, văduva preoteasă Livia Giurgiu născ. Ganea. A fost înmormântată în cimitirul ort. rom. din Apateu.

La înmormântare au servit preoții: At. Căpitan-Apateu, S. Terniceanu-Vânători, P. Păcurariu-Berechiu, P. Belean-Moțiori și Ioan Poleacu-Cermeiu, care în biserică plină de creștini a rostit o mângâietoare predică.

O deplâng: Minodora căs. Pr. Traian Vraciu, Pr. Ioan Giurgiu și soția, Sept. Giurgiu contr. financiar și Letiția căs. Pr. Traian Precupaș.

Dumnezeu s'o odihnească cu dreptii. (P)

Concurse

Parohia Pescari publică concurs de 8 zile pentru îndeplinirea postului vacant de cantor bisericesc și conducător de cor.

Venite:

1. Sesiunea cantorală de 5 jug din pământul primit prin improprietărire dela Stat.

2. Salarul primit dela Stat.

Refle tanții își vor înainta cererile cu actele necesare oficiului parohial din Pescari în termenul concursului.

Pescari, la 2 Ianuarie 1942.

Consiliul parohial

În baza ordinului Sf. Episcopii ort. rom. a Aradului Nr. 5525/1941, se deschide concurs cu termen de opt zile dela publicarea în organul oficial „Biserica și Școala”, pentru ocuparea postului de cântăreț la biserică ort. rom. din Ilteu, protopopiatul Radna.

I. Remunerația împreună cu acest post este următoarea:

1. Salarul dela Stat, pentru care parohia nu garantează.

2. Sesiunea cantorală în estensiunea ei de azi: șase jugăre pământ arător, rezervă de stat, precum este cotate mai jos, la îndatoriri.

3. Stolele legale, obișnuite în parohie.

4. Trei pătrimi din interesele anuale ale fundațiilor corului.

II. Îndatoririle legate de acest post sunt următoarele:

1. Conducerea stranei drepte (pentru 2 jug. pământ).

2. Conducerea stranei din stânga se va angaja cu consimțământul parohului și a consiliului parohial.

3. Participarea efectivă la toate serviciile, în și afară de biserică, unde cântărețul va fi pofit.

4. Din cinci în cinci ani să instrueze tinerii care doresc în cele opt glasuri și în tipic.

5. Să înființeze și să inst. u. ze permanent un cor parohial care să dea răspunsurile liturgice și în fiecare an să aranjeze cel puțin două festivale artistice (pentru 2 jug. pământ și 3/4 din interesele fondului corului). Se menționează că din venitul netto al festivalelor aranjate, parohia pune la dispoziția cântărețului conducător de cor cincizeci procente.

6. În cazul când din orice pricină postul nu va fi ocupat efectiv sau că serviciul nu va fi prestat conform îndatoririlor stipulate în acest concurs, parohia își rezervă dreptul a se îngriji prin organele sale (oficiul parohial și consiliul par.) în marginile beneficiului notat după fiecare îndatorire ca aceea să fie deplin executată prin pe soane destoinice, insinuând cazul autorităților bisericești în drept și cu aprobarea acestora.

7. Impozitele după sesiunea cantorală le va achita cântărețul.

Ilteu la 7 Ianuarie 1942.

Consiliul parohial

NOU!

NOU!

PARASTASUL

Cum se slujește în Eparhia Aradului
Cu aprobarea și binecuvântarea P. S.

Sale Părintelui Episcop

Dr. ANDREI MAGIERU

Pe note liniare de

TRIFON LUGOJAN

dir. Școlaei de cântăreți bisericești din Arad

PREȚUL: Lei 25.